

אבן האזל הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ב

[ב] הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה, טען בעל החצר ואמר שמא לא שכן בה ביום ובלילה או שמא אלו שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובלילה הרי זו טענה, אומרים למחזיק או תביא עדים ששנים אלו גמורות ביום ובלילה או הסתלק, אפי' באו עדים ואמרו לנו השכיר, ואנו דרנו בה ביום ובלילה וטען בעל החצר ואמר יביאו עדים שדרו בה ביום ובלילה, צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה הדבר תלוי בהן ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו.

השגת הראב"ד. אפילו באו עדים וכו' עד כדי שיעידו לו. א"א ונתנו לו השכר עכ"ל.

המ"מ כתב דהרמב"ם מפרש דהא דאמר מר זוטרא אי טעין ואמר קאי אתירוצא דרבא דאפי' אם נקיטי אגר ביתא מ"מ אם טען המערער ליתו תרי סהדי טענתו טענה, והביא דברי הרמב"ם פט"ו מהל' עדות הל' ה' שהם כדברי הראב"ד וכמבואר להדיא בסוגיא, שכתב שם אבל השוכר אם לקח השכירות בידו ואמר כל מי שתתקיים שדה זו בידו יטול הרי זה מעיד, ואם כבר נתן השכירות לבעל השדה אינו מעיד, כיון שאם תצא השדה למערער חייב ליתן לו שכר כל השנים שישב בה, וכתב בזה המ"מ דכאן דבריו הם בשכר בידו, ואעפ"כ אם טען המערער שיבואו עדים שדרו בה השוכרים יום ולילה טענתו טענה מפני שזה הדבר תלוי בשוכרים עצמן ולפיכך אין נאמנין, ולא ביאר המ"מ דלמה לא כתב הרמב"ם בהל' עדות דאם טען המערער אפי' כשהשכר ביד השוכר טענתו טענה.

ונראה לפי"מ שכתב הקצוה"ח בס' קכ"א ס"ט גבי דין שליח נעשה עד דאיתא שם שאם אין השליח צריך לישבע כגון שראה המשלח שעשה שליחותו אינו נוגע בעדות והקשה הקצוה"ח לפימ"ש"כ הר"ן בהכותב גבי ההוא בקרא דטעין המלוה מחיים תפסתי, ובקרא אמר לאחר מיתה דנאמן המלוה במיגו, וכתב שם הר"ן וכו' ואמאי לא אצרכיה שבועה משום בקרא דהוי ע"א, י"ל כיון שלפי דבריו שאומר לאחר מיתה תפסיה הוא חייב לשלם ליתומים הו"ל בעל דבר, וא"כ ה"נ כיון דהשליח צריך לשלם, דהו"ל ליקח השטר, וא"כ הו"ל בע"ד, ואפשר דהטור ושו"ע מייירי באופן שאין השליח צריך לשלם, וכגון דלא הזכיר לו השטר, מיהו בעיקר ד' הר"ן שכתב גבי בקרא דכיון שלפי דבריו שאומר לאחר מיתה תפסיה חייב לשלם הו"ל בע"ד, מה בכך דהו"ל בע"ד השתא, הא אלו טעין מחיים תפסיה לא הי' צריך לשלם, וא"כ אדרבא לחובתו הוא מעיד ומאי הנאת ממון יש בזו, ונראה מזה דס"ל להר"ן דכיון דאדם קרוב אצל עצמו וקרוב פסול בין לזכות בין לחובה ודוקא על עצמו הוא דנאמן לחוב ומשום דאדם נאמן על עצמו אפי' כל הפסולים על עצמן ולא על אחרים עכ"ל.

ולפי"ז יש לומר דהנ"מ בין הא דפ' זה שהשוכרים מעידים שהם דרו בבית וע"פ דירתן הוחזק הבית להמחזיק, ובין הא דפ' ט"ו מהל' עדות דלא מיירי שהשוכר מעיד שע"פ דירתו הוחזקה השדה להמחזיק, ואין הב"ד דנין בענין דירתו כלל, והשוכר מעיד רק שהוא יודע שהמחזיק קנה השדה ואינו מבואר איך יודע, ויש לפרש שהי' בשעה שקנה המחזיק את השדה מהמערער, ומה דההלכה הוא על שוכר מעיד היינו שב"ד יודעין שהוא שוכר וכיון דעכ"פ הב"ד יודעין שהוא שוכר וישב בהשדה א"כ הוא נוגע בדבר דאם יזכה המערער יתבע ממנו דמי דירה בעד כל השנים, לכן אם לקח השכירות בידו ואמר כל מה שתתקיים שדה זו בידו יטול הרי זה מעיד, ואף דעכ"פ כל זמן שלא נתברר של מי הם הדמים עוד יש לו להשוכר זכות בהדמים דהא אם יאבדו הדמים אצל ב"ד צריך הוא לשלם דמים אחרים, מ"מ לא מיקרי נוגע בדבר דהא אין לו נ"מ מי יזכה ומי שיזכה יטול הדמים, אבל כל זה אם אנו דנין מדין נוגע, אבל אם אנו דנין מדין בע"ד א"כ הרי השוכר הוא בע"ד של המחזיק ושל המערער, דהוא צריך לידע למי הוא חייב המעות, ולכן זהו הנ"מ בין הלכה שבפ' זה ובין ההלכה שבהל' עדות דבפ' זה הא מיירי להדיא שהשוכרים באו להעיד שהם דרו בהבית, וא"כ הרי השוכר דירה נכנס בדיון של הבית ולמי ששייך הבית לזה שייך השכר דירה וא"כ

הרי השוכרים הם בע"ד של המערער והמחזיק, ולכן לא מהני מה שיחזיקו השכר דירה ויאמרו שלמי שיזכה בהבית יתנו לו השכר דירה, דעכ"פ עכשיו הם הבע"ד בדין זה ובע"ד פסול להעיד, אבל בהל' עדות אף שהב"ד יודעים שהוא שוכר, אבל אין הב"ד דנין עכשיו על דבר השכר דירה ואינם צריכין להזדקק לדין זה, שבין המערער בין המחזיק אינם טוענים עם השוכר ואינם מזכירים זה שהוא שוכר, ולכן כיון שעכ"פ הב"ד יודעים שהוא שוכר אינן צריכים לראות רק שלא יהיו נוגעים בדבר, ולכן אם מחזיק השכירות בידו מעיד.